

**MERYTORYCZNE I FORMALNE KRYTERIA
PISANIA PRAC DYPLOMOWYCH NA KIERUNKU
ARCHEOLOGIA, STUDIA PIERWSZEGO I DRUGIEGO STOPNIA**

Poniższe kryteria obowiązują dla studiów rozpoczętych od roku akademickiego 2019/2020 i później. Opisują one następujące zagadnienia:

- I. Procedura dyplomowania
- II. Wymogi merytoryczne
- III. Wymogi formalne
- IV. Zasady stosowania aparatu naukowego
- V. Załączniki
  - 1. Wzór strony tytułowej
  - 2. Oświadczenie studenta o samodzielnym napisaniu pracy
  - 3. Wyrażenie zgody na udostępnianie pracy dyplomowej
  - 4. Wyrażenie braku zgody na udostępnianie pracy dyplomowej
  - 5. Wykaz haseł identyfikujących prace dyplomowe

I. PROCEDURA DYPLMOWANIA

A. Zaliczanie seminarium dyplomowego

1. Wszystkie tematy prac dyplomowych są zgłaszane przez promotorów do koordynatora kierunku w terminie dwóch miesięcy od rozpoczęcia seminarium dyplomowego.

2. Zgłoszone tematy prac są omawiane i analizowane przez zespół kierunku, który rekomenduje je do zatwierdzenia przez Radę Dydaktyczną Wydziału Humanistycznego US. Rada Dydaktyczna WH zatwierdza tematy prac dyplomowych nie później niż na pół roku przed regulaminowym terminem ukończenia studiów

3. Każda ewentualna późniejsza zmiana tematu musi być zgłoszona do wicedyrektora Instytutu Historycznego, a następnie powinna być zatwierdzona przez prodziekana ds. studenckich.

4. Poszczególne semestry seminarium są zaliczane studentowi według form i warunków zaliczenia znajdujących się w sylabusach seminarium dyplomowego obu stopni.

B. Warunki dopuszczenia do egzaminu dyplomowego

1. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest:

- uzyskanie liczby punktów ECTS wynikającej z programu studiów oraz spełnienie pozostałych wymagań programowych,
- uzyskanie z pracy dyplomowej co najmniej oceny „dostateczny” wystawionej przez kierującego pracą oraz co najmniej jednego recenzenta,
- sprawdzenie pracy dyplomowej w Jednolitym Systemie Antyplagiatowym i złożenie oświadczenia według wzoru obowiązującego w Uczelni, że praca dyplomowa wykonana była samodzielnie.

2. Przed oficjalnym przyjęciem pracy przez promotora student przekazuje promotorowi elektroniczną wersję pracy w celu kontroli jej oryginalności, tj. sprawdzenia jej przy pomocy Jednolitego Systemu Antyplagiatowego. Szczegółową procedurę kontroli oryginalności pracy oraz wzory sporządzanej dokumentacji, potwierdzającej wykonanie tych czynności, określają odrębne przepisy wewnętrzuczelniane.

3. Pracę dyplomową student powinien wydrukować w 3 egzemplarzach. Jeden z nich musi być wydrukowany dwustronnie i zbindować. Egzemplarz ten należy oddać do dziekanatu (od 1 października 2019 r. jest to Dział Obsługi Studenta). Dwa pozostałe egzemplarze przeznaczone są dla promotora i dla recenzenta.

4. Zaakceptowaną przez promotora pracę dyplomową student winien złożyć w dziekanacie w terminie uzgodnionym z promotorem, nie później niż do końca sesji egzaminacyjnej poprawkowej ostatniego semestru studiów.

5. Pracę dyplomową oraz wszystkie pozostałe dokumenty (zob. niżej) należy złożyć w dziekanacie co najmniej 14 dni przed planowanym terminem egzaminu dyplomowego. Egzamin dyplomowy powinien odbyć się w okresie miesiąca od terminu złożenia pracy dyplomowej w dziekanacie.

6. Na uzasadniony, uczestnictwem w rekrutacji na studia, wniosek studenta, prodziekan ds. studenckich może wyznaczyć egzamin dyplomowy w terminie dwóch tygodni, liczonych od dnia uzyskania przez studenta ostatniego zaliczenia przedmiotów wynikających z programu studiów w sesji egzaminacyjnej. Przepis ten nie ma zastosowania w przypadku uzyskanych zaliczeń dopiero w sesji poprawkowej.

Dokumenty, które należy złożyć w dziekanacie, w celu przystąpienie do egzaminu dyplomowego:

- **dla studentów studiów pierwszego stopnia:**

1. indeks wraz z kartą okresowych osiągnięć studenta ze wszystkimi wpisami
2. praca dyplomowa
  - zbindowana
  - dwustronnie drukowana z załączoną wersją na płycie CD-R
  - zatwierdzona przez promotora wraz z podaną datą obrony i recenzentem
  - posiadająca na stronie tytułowej hasła identyfikujące pracę
  - z podpisanym oświadczeniami: o samodzielności pracy oraz zgodzie albo braku zgody na udostępnianie pracy (wzory oświadczeń w załącznikach nr 2-4)
3. 4 zdjęcia o wymiarach 4,5 x 6,5
4. dowód wpłaty za dyplom
5. obiegówka

- **dla studentów studiów drugiego stopnia:**

1. indeks wraz z kartą okresowych osiągnięć studenta ze wszystkimi wpisami
2. praca dyplomowa
  - zbindowana
  - dwustronnie drukowana z załączoną wersją na płycie CD-R
  - zatwierdzona przez promotora wraz z podaną datą obrony i recenzentem
  - posiadająca na stronie tytułowej hasła identyfikujące pracę
  - z podpisanymi oświadczeniami: o samodzielności pracy oraz zgodzie albo braku zgody na udostępnianie pracy (wzory oświadczeń w załącznikach nr 2-4)
3. 4 zdjęcia o wymiarach 4,5 x 6,5
4. dowód wpłaty za dyplom
5. legitymacja studencka
6. obiegówka

C. Egzamin dyplomowy

1. Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez dziekana, której przewodniczy prodziekan ds. studenckich albo profesor albo doktor habilitowany. W skład komisji wchodzi także promotor oraz recenzent pracy.

2. W czasie egzaminu student musi odpowiedzieć na dwa pytania o charakterze szczegółowym, związane z tematem pracy oraz jedno pytanie o charakterze ogólnym, dotyczące dyscypliny (w wypadku prac z archeologii - epoki), z którą związany jest temat pracy. Pytanie ogólne i jedno pytanie szczegółowe zadaje promotor oraz jedno pytanie szczegółowe zadaje recenzent.

3. Ostateczny wynik studiów wyliczany jest zgodnie z obowiązującym regulaminem studiów. Stanowi on sumę:

- 5/10 oceny średniej ważonej (zaokrąglonej do trzech miejsc po przecinku) z przebiegu studiów,
- 3/10 średniej arytmetycznej oceny pracy dyplomowej wystawionych przez promotora i recenzenta, w zaokrągleniu do trzech miejsc po przecinku,
- 2/10 średniej arytmetycznej oceny z odpowiedzi na pytania z egzaminu dyplomowego, w zaokrągleniu do trzech miejsc po przecinku.

4. W dyplomie ukończenia studiów wyższych wpisuje się ostateczną ocenę studiów, zaokrągloną do oceny według zasady:

- do 3,259 - dostateczny /3,0/
- 3,260-3,759- dostateczny plus /3,5/
- 3,760-4,259 - dobry /4,0/
- 4,260-4,509 - dobry plus /4,5/
- 4,510 - 5,0 - bardzo dobry /5,0/

D. Warunki ukończenia studiów

Szczegóły określa obowiązujący Regulamin studiów w Uniwersytecie Szczecińskim.

II. WYMOGI MERYTORYCZNE

A. Prace dyplomowe na studiach pierwszego stopnia:

1. Pracę dyplomową student musi napisać samodzielnie.
2. Praca dyplomowa na studiach pierwszego stopnia jest pisana pod kierunkiem promotora.
3. Temat pracy musi być sformułowany z uwzględnieniem zakresu merytorycznego, chronologicznego i chorologicznego.
4. Zakres merytoryczny pracy powinien mieć charakter problemowy i prezentować umiejętność analizy materiału.
5. Praca składa się z rozdziałów, których liczba nie może być mniejsza niż trzy.
6. Rozdziały mają charakter problemowy (rzeczowy), chronologiczny lub problemowo-chronologiczny.
7. Praca powinna być oparta na literaturze naukowej oraz wybranym typie lub typach źródeł archeologicznych. Dla okresów historycznych stosuje się również źródła historyczne, ściśle związane z tematem pracy.

8. Podstawowymi metodami badawczymi powinny być metody archeologiczne; odwołanie się do innych metod badawczych i źródeł może stanowić wartość dodatkową pracy.
9. Praca dyplomowa ma sprawdzać opanowanie przez studenta:
  - umiejętności wyszukiwania i wykorzystania literatury naukowej
  - umiejętności poprawnego stosowania aparatu naukowego (m. in. przypisy, bibliografia)
  - umiejętności stosowania podstawowych zasad krytyki i analizy rezultatów zastosowanych metod archeologicznych oraz źródeł historycznych
    - umiejętności posługiwania się metodą naukową i logicznego konstruowania wypowiedzi naukowej w formie pisemnej.

B. Prace dyplomowe na studiach drugiego stopnia

1. Pracę dyplomową student musi napisać samodzielnie.
2. Praca dyplomowa na studiach drugiego stopnia jest pisana pod kierunkiem promotora, który wspiera studenta w inicjowaniu i prowadzeniu procesu badawczego.
3. Praca dyplomowa ma charakter badawczy (twórczy), tzn. nawet w niewielkim stopniu powinna uzupełniać dotychczasowy stan badań o nowe ustalenia lub interpretacje.
4. Temat pracy musi być sformułowany z uwzględnieniem zakresu merytorycznego, chronologicznego i chorologicznego.
5. Praca ma być oparta na literaturze naukowej oraz źródłach adekwatnych do podjętego problemu badawczego.
6. Zakres merytoryczny pracy powinien mieć charakter monograficzny i prezentować umiejętność analizy i interpretacji materiału.
7. Praca składa się z rozdziałów, których liczba nie może być mniejsza niż trzy.
8. Rozdziały mają charakter problemowy (rzeczowy), chronologiczny lub problemowo-chronologiczny.
9. Praca ma sprawdzać opanowanie przez studenta:
  - umiejętności wyszukiwania i twórczego wykorzystania literatury naukowej,
  - umiejętności wyszukiwania i doboru źródeł archeologicznych, a dla prac poświęconych okresom historycznym również źródeł pisanych (jeśli są

dostępne), lub wywołania źródeł w przypadku, gdy przyjęta metoda badawcza zakłada wykorzystanie takich technik i narzędzi badawczych, jak np. ankieta lub wywiad,

- pogłębionych umiejętności krytyki i analizy źródeł archeologicznych oraz źródeł wywołanych,
- umiejętności doboru i stosowania metod badawczych,
- poprawności używania aparatu naukowego archeologa (m.in. przypisy i bibliografia),
- umiejętności posługiwania się metodą naukową i logicznego konstruowania wypowiedzi naukowej w formie pisemnej.

III. WYMOGI FORMALNE

A. Struktura pracy dyplomowej

Praca dyplomowa powinna zawierać następujące elementy składowe:

1. Strona tytułowa

Strona tytułowa pracy powinna być sporządzona zgodnie z załącznikiem nr 1. Hasła przedmiotowe, które mogą być zamieszczone na stronie tytułowej, znajdują się w załączniku nr 5.

2. Oświadczenia autora pracy (zgodnie z załącznikami nr 2-4) - strony nienumerowane i niewykazywane w spisie treści.

3. Spis treści

Spis treści powinien zawierać informacje o elementach składowych pracy i ich rozmieszczeniu na poszczególnych stronach. W spisie powinny być wykazane wszystkie rozdziały i podrozdziały wyodrębnione w pracy. Strony zawierające spis treści powinny być numerowane.

4. Wstęp

Wstęp stanowi wprowadzenie do badanych i analizowanych zagadnień. Konstrukcja wstępu musi uwzględniać: wyjaśnienie tematu, celu pracy i zakresów pracy, omówienie podstawy źródłowej i stanu badań nad problemem, wskazanie metody badawczej oraz omówienie konstrukcji.

5. Zasadnicza treść pracy

Zasadnicza treść pracy dzieli się na rozdziały, a te na podrozdziały.

6. Zakończenie

Zakończenie powinno zawierać jednoznaczne określenie stopnia osiągnięcia celów pracy, odniesienie do zweryfikowanych hipotez badawczych oraz wnioski z przeprowadzonych badań. Powinno odnosić się do całości treści pracy.

7. Spisy tabel/rysunków/wykresów (jeżeli występują w pracy)

8. Aneksy (jeżeli występują w pracy)

W ramach aneksu załączane mogą być m.in. istotne dla tematu informacje o źródłach archeologicznych, mapach stanowisk archeologicznych, fragmenty i cytaty ze źródeł historycznych, tabele statystyczne, źródła kartograficzne, kwestionariusze ankiet i wywiadów, metryczki respondentów.

9. Bibliografia

Jest to wykaz wszystkich źródeł archeologicznych, historycznych i opracowań naukowych wykorzystanych w pracy dyplomowej.

B. Wymagania edytorskie pracy

1. Praca dyplomowa pisana jest czcionką Times New Roman:

- dla tekstu podstawowego stosujemy czcionkę o wielkości 12 punktów; interlinia 1,5;
- Przypisy dolne mogą służyć, np. do cytowania źródeł archiwalnych, do zamieszczenia dodatkowych wyjaśnień (objaśnień) (także o charakterze dygresyjnym) oraz do rozszerzenia wątku, który nie mógł się znaleźć w głównej narracji.

2. Sformatowanie strony

- marginesy (dolny, górny, prawy) po 2,5 cm;
- margines lewy 3,5 cm (na oprawę);
- tekst główny i tekst przypisów wyjustowany;
- wcięcie akapitu 1,25.

3. Numeracja stron

- strony powinny być ponumerowane;
- numery stron piszemy czcionką Times New Roman, wielkość czcionki 12;

- pierwszą stroną pracy stanowi strona tytułowa, choć nie umieszczamy na niej numeru strony.

4. Zapis tytułów rozdziałów i podrozdziałów

- każdy rozdział rozpoczynamy od nowej strony;
- na stronie z tytułem rozdziału nie powinno być numeru strony, choć strona jest numerowana;
- tytuły rozdziałów i podrozdziałów piszemy pismem pogrubionym (bold);
- tytuły rozdziałów piszemy czcionką o rozmiarze 14;
- tytuł rozdziału rozpoczynamy od słowa „Rozdział”, po którym podajemy numer rozdziału (cyfra arabska) i stawiamy kropkę. Następnie wpisujemy tytuł konkretnego rozdziału;
- po tytule rozdziału nie stawiamy kropki;
- podrozdziały muszą być ponumerowane.

5. Wszystkie elementy struktury pracy dyplomowej (spis treści, wstęp, rozdziały, zakończenie, spisy tabel/rysunków/wykresów/ilustracji, aneks, bibliografia) powinny rozpoczynać się od nowej strony.

IV. ZASADY STOSOWANIA APARATU NAUKOWEGO

A. Opis bibliograficzny

Jest to zbiór podstawowych informacji dotyczących każdej publikacji, który pozwala na jej dokładną identyfikację. Liczba tych informacji i stopień ich szczegółowości zależą od typu opisywanego dokumentu, źródła oraz od przeznaczenia bibliografii, w której zostaje umieszczony. W archeologii wykorzystuje się opis skrócony, który zamieszczany jest w wykazie źródeł i literatury, zwanym bibliografią. Dane do opisu znajdują się zazwyczaj na karcie tytułowej opisywanej publikacji, ale także na stronie redakcyjnej i w stopce wydawniczej oraz w spisie treści (w przypadku artykułów).

W zależności od typu źródła/publikacji należy przy konstrukcji opisów bibliograficznych przestrzegać następujących zasad:

1. Opracowanie naukowe

- **książka**

nazwisko i inicjał imienia autora/autorów (rok wydania), tytuł i podtytuł publikacji [kursywą]. miejsce wydania: wydawnictwo.

Przykład:

Durczewski D. (1985), *Gród ludności kultury lużyckiej z okresu halsztackiego w Smuszewie, woj. pilskie*. Poznań: Muzeum Archeologiczne w Poznaniu.

Harding A., Ostoja-Zagórski J., Palmer C., Rackham J. (2004), *Sobiejuhy, a fortified site of the Early Iron Age in Poland*. Warszawa: IAI PAN.

- **praca zbiorowa**

nazwisko i inicjał imienia redaktora/redaktorów (red.) (rok wydania), tytuł i podtytuł publikacji [kursywą]. miejsce wydania: wydawnictwo.

Przykład:

Schofield J., Cocroft W.D. (red.) (2007), *A fearsome heritage – diverse legacies of the Cold War*. Walnut Creek (CA): Left Coast Press.

Zalewska A. I., Scott J. M., Kiarszys G. (red.) (2017), *The Materiality of Troubled Pasts. Archaeologies of Conflicts and Wars*. Warszawa-Szczecin: Roadside History Lessons Foundation.

- **rozdział/artkuł w pracy zbiorowej**

nazwisko i inicjał imienia autora/autorów artykułu (rok wydania), tytuł i podtytuł rozdziału/artkułu, w: inicjał imienia i nazwisko redaktora/redaktorów (red.), tytuł i podtytuł pracy zbiorowej [kursywą], miejsce wydania: wydawnictwo, strony.

Przykład:

Le Goff J. (1988), Czas kościoła i czas kupca, w: A. Zajączkowski (red.), *Czas w kulturze*. Warszawa: PIW, s. 331-355.

Kadrow S., Machnik J. (2001), Badania nad osadnictwem neolitycznym i wczesnobrązowym na obszarach lessowych małopolski, w: J. K. Kozłowski, E. Neustupny (red.), *Archeologia przestrzeni, metody i wyniki badań struktur osadniczych w dorzeczach górnej Łaby i Wisły*. Kraków: PAU, s. 111-125.

- **artykuł w czasopiśmie**

nazwisko i inicjał imienia autora/autorów artykułu (rok wydania), tytuł i podtytuł artykułu, tytuł czasopisma [kursywą]. numer tomu, (numer zeszytu), strony.

Przykład:

Durczewski D. (1960), Grodzisko kultury łużyckiej w Smuszewie. *Z Otchłani Wieków*, t. 26, s. 218-224.

Kurnatowski S. (1968), Osadnictwo i jego rola w kształtowaniu krajobrazu. *Folia Quaternaria*, t. 29, s. 183-197.

Mamzer H. (1999), Problem etniczny w archeologii. *Slavia Antiqua*, t. 40, s. 169-200.

Binford, L.R. (1962), Archaeology as Anthropology. *American Antiquity*, t. 28(2), 217–225.

- **publikacja internetowa**

nazwisko i inicjał imienia autora/autorów (rok/data publikacji, jeśli podana), tytuł i podtytuł [kursywą]. dostęp on-line: adres strony internetowej (data dostępu).

Przykład:

Leszkowicz T. (2019), *Pochód pierwszomajowy, czyli propaganda PRL w pigulce*. dostęp on-line: <https://histmag.org/Pochod-pierwszomajowy-czyli-propaganda-PRL-w-pigulce-7883> (17.05.2019).

Czulicki M. (b.d.), *Wybrane aspekty pobytu Północnej Grupy Wojsk Armii Radzieckiej w Polsce w latach 1945–1993 oraz wykorzystanie infrastruktury po jednostkach Armii Radzieckiej po 1993 r.* dostęp on-line: <https://www.bbn.gov.pl/ftp/dok/1945-1993.pdf> (1.08.2019).

2. Źródła historyczne niepublikowane

- **źródła archiwalne**

nazwa archiwum [skrót] sygnatura wykorzystanej jednostki aktowej (data/rok wydania dokumentu, jeśli podane), nazwa zespołu/zbioru archiwalnego [kursywą]. miejsce wydania dokumentu: instytucja [jeśli podana].

Przykład:

IPN BU 01791/19 (1971), *Zbiór materiałów operacyjno-strategicznych. Część X. Ochrona przed bronią masowego rażenia w operacjach frontowych i armijnych*. Warszawa: Ministerstwo Obrony Narodowej.

IPN BU 02147/16 (1986), *Broń jądrowa państw NATO*. Warszawa: Ministerstwo Obrony Narodowej.

CIA 0000268138 (1961), *Principles of Combat Utilization of Atomic, Heavy Rocket, and Missile Artillery in an Offensive Operation of an Army* (approved for release on 18th April 2012). Washington: National Archives and Records Administration.

3. Źródła historyczne publikowane:

- **dokumenty w kodeksach dyplomatycznych**

tytuł kodeksu dyplomatycznego [kursywą] (rok wydania), inicjał imienia i nazwisko wydawcy/wydawców, numer tomu, miejsce wydania, numer dokumentu.

Przykłady:

Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski (1993), wyd. A. Gąsiorowski, T. Jasiński, T. X, Poznań, nr 1396.

Pommersches Urkundenbuch (1881), Bd. II, Abt. 1, hrsg. v. R. Prümers, Stettin, nr 628.

- **dokumenty i źródła narracyjne w zbiorach źródeł**

autor dokumentu/źródła narracyjnego [jeżeli jest], tytuł dokumentu/źródła narracyjnego [kursywą] (rok wydania), w: tytuł zbioru źródeł [kursywą], inicjał imienia i nazwisko autora/autorów opracowania zbioru, miejsce wydania, rok wydania, strony.

Przykłady:

1935 czerwiec 5, Warszawa – Przemówienie ministra spraw zagranicznych Józefa Becka określające podstawowe kierunki polityki wobec Trzeciej Rzeszy (1988), w: *Druga Rzeczpospolita. Wybór dokumentów*, oprac. A. Łuczak, J. R. Szaflik, Warszawa, s. 379-382.

Herbord, *Dialog o życiu św. Ottona biskupa bamberskiego, ks. II, cz. 5*, w: *Pomorze Zachodnie w żywotach św. Ottona* (1979), tłum., wstęp i komentarz J. Wikarjak, przedm. G. Labuda, Warszawa, s. 148-164.

Galla Kronika (1864), w: *Monumenta Poloniae Historica*, T. 1, wyd. A. Bielowski, Lwów, s. 390-484.

- **samoistne źródła narracyjne**

autor źródła (rok wydania), tytuł [kursywą], autor opracowania. miejsce wydania.

Przykłady:

Anonim tzw. Gall (1989), *Kronika polska*, tłum. R. Grodecki, oprac., wstęp i komentarz M. Plezia, wyd. 6. Wrocław-Warszawa-Kraków.

Jana Długosza Roczniki czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego. Ks. 12: 1462-1480 (2009), tłum. J. Mrukówna, oprac. D. Turkowska, red. J. Wyrozumski, komentarze K. Baczkowski i in., wyd. 2. Warszawa.

Churchill W. (1994-1996), *Druga wojna światowa*, t. 1-6. Gdańsk.

- **akty normatywne**

tytuł aktu [kursywą], tytuł publikatora [pismem prostym], rok publikacji, numer publikatora, pozycja aktu w publikacji.

Przykłady:

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dziennik Ustaw 1990, Nr 16, poz. 95.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dziennik Ustaw 1997, Nr 78, poz. 483.

Zarządzenie Ministra Apropowizacji i Handlu z dnia 15 listopada 1946 r. o ogłoszeniu ósmego wykazu przedsiębiorstw, przechodzących na własność Państwa, Monitor Polski 1946, Nr 147, poz. 295.

Uchwała nr XXVIII/295/2009 Rady Gminy Widuchowa z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Widuchowa na rok 2010, Dziennik Urzędowy Województwa Zachodniopomorskiego 2010, Nr 37, poz. 780.

- **prasa**
nazwisko i inicjał imienia/pseudonim/inicjały autora artykułu (data wydania), tytuł artykułu. tytuł gazety/czasopisma [kursywą], rocznik lub numer [jeśli podane], strony.

Przykład:

Kubicki D. (1993, listopad 3), Podziemny kłopot w Jastrowiu. Komu bunkry. *Gazeta Regionalna*, s. 2.

Szalbierz M. (1994, marzec 7), Wokół bunkra. *Panorama Pilska*, 10(93), 6–7.

B. Bibliografia

- jest zestawieniem opisów bibliograficznych i opracowań (literatury naukowej) wykorzystanych w pracy dyplomowej,
- bibliografię zamieszczamy na końcu pracy,
- zaczynamy od nowej strony,
- ujmujemy tylko te pozycje źródłowe i opracowania, które **rzeczywiście** zostały wykorzystane w pracy,
- pozycje wymienione w wykazie źródeł i literatury dzielimy na źródła archiwalne i bibliografię,
- wśród źródeł publikowanych w razie konieczności można wydzielić specjalne grupy zawierające akty normatywne, publikacje prasowe stanowiące podstawę źródłową pracy czy materiały filmowe itd.,
- w ramach opracowań **nie wydzielamy** specjalnej grupy dla artykułów naukowych ani dla publikacji internetowych,
- w ramach poszczególnych grup pozycje porządkujemy alfabetycznie,
- archiwa porządkujemy alfabetycznie.

Przykład układu graficznego i zawartości bibliografii

Bibliografia

W celu poprawienia czytelności zapisu bibliograficznego i ułatwienia wyszukiwania poszczególnych pozycji stosujemy wcięcia akapitowe jak poniżej.

Źródła niepublikowane (niezbędne jest objaśnienie stosowanych skrótów odnoszących się do konkretnych archiwów):

Przykłady:

AWNDW – Archiwum Wojskowe w Nowym Dworze Mazowieckim.

AWT – Archiwum Wojskowe w Toruniu.

IPN BU – Instytut Pamięci Narodowej, Biuro Udostępnień.

AWNDW 1114/95/66 (1988), *Meldunki o stanie bojowym wojska na 1.01.1988 r.* Nowy Dwór Mazowiecki: Archiwum Wojskowe w Nowym Dworze Mazowieckim.

AWT zsp. 189, sygn. 141/68/24 (1965), *Sprawozdanie z wyszkolenia brygady w 1965 r.* Toruń: Archiwum Wojskowe w Toruniu.

IPN BU 02958/151 (1986), *Dokumenty planowania operacyjnego układu zewnętrznego.* Warszawa: Sztab Generalny Wojska Polskiego.

IPN BU 02958/154 (1986), *Plan operacyjny użycia Sił Zbrojnych PRL na czas wojny (Z dyrektywami operacyjnymi 007/Oper. – 014/Oper. i zarządzeniem Szefa SG WP Nr 0032/Oper.).* Warszawa: Sztab Generalny Wojska Polskiego.

Źródła publikowane:

Anonim tzw. Gall (1989), *Kronika polska*, tłum. R. Grodecki, oprac., wstęp i komentarz M. Plezia, wyd. 6. Wrocław-Warszawa-Kraków.

Galla Kronika (1864), w: *Monumenta Poloniae Historica*, T. 1, wyd. A. Bielowski. Lwów, s. 390-484.

Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski (1993), wyd. A. Gąsiorowski, T. Jasiński, T. X. Poznań.

Mistrz Wincenty (tzw. Kadłubek) (2008), *Kronika polska*, przeł. i oprac. B. Kürbis, wyd. 4. Wrocław-Warszawa-Kraków.

Bibliografia:

Arnold L. (2003), The history of nuclear weapons: The Frisch-Peierls memorandum on the possible construction of atomic bombs of February 1940. *Cold War History*, 3(3), s. 111–126.

Banaszek Ł. (2015), *Przeszłe krajobrazy w chmurze punktów*. Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM.

Barford P.M. (2005), Tworzenie krajobrazu: Archeologia osadnicza z lotu ptaka. W: J. Nowakowski, A. Prinke & W. Rączkowski (red.), *Biskupin... i co dalej? Zdjęcia lotnicze w polskiej archeologii*. Poznań: ad-rem., s. 379–388.

Bielecka E. (2006), *Systemy informacji geograficznej. Teoria i zastosowania*. Warszawa: Wydawnictwo Polsko-Japońskiej Wyższej Szkoły Technik Komputerowych.

Binford L.R. (1962), Archaeology as Anthropology. *American Antiquity*, 28(2), s. 217–225.

Binford L.R. (1978), *Nunamiut ethnoarchaeology*. New York: Academic Press.

Bugajewski M. (2002), *Historiografia i czas: Paula Ricoeura teoria poznania historycznego*. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.

Kadrow S., Machnik J. (2001), Badania nad osadnictwem neolitycznym i wczesnobrązowym na obszarach lessowych małopolski, w: J. K. Kozłowski, E. Neustupny (red.), *Archeologia przestrzeni, metody i wyniki badań struktur osadniczych w dorzeczach górnej Łaby i Wisły*. Kraków: PAU, s. 111-125.

Cowley D.C., Opitz R.S. (2013), Interpreting archaeological topography: Lasers, 3D data, observations, visualization and applications, w: R.S. Opitz, D.C. Cowley (red.), *Interpreting archaeological topography, airborne laser scanning, 3D data and ground observation*. Oxford and Oakville: Oxbow Books, s. 1-12.

UWAGA. Jeżeli w bibliografii wymieniamy dwie lub więcej prac jednego autora, które opublikowano w tym samym roku, w celu ich rozróżnienia należy dodać do roku wydania litery a, b, c... i zadbać o to, by korespondowały one z przypisami zamieszczonymi w tekście:

Minta-Tworzowska D. (2000a), Archeologiczne rekonstrukcje świata pradziejowego wobec krytyki postmodernistycznej, w: S. Tabaczyński (red.), *Kultury archeologiczne a rzeczywistość dziejowa*. Warszawa: PWN, s. 185-198.

Minta-Tworzowska D. (2000b), Kwestia przełomu metodologicznego prahistorii i w archeologii polskiej, w: S. Kurnatowski (red.), *Archeologia i prahistoria polska w ostatnim półwieczu*. Poznań: PTPN, s. 527-535.

C. Przypisy

- Służą do udokumentowania tez wypowiedzianych w pracy.
- Stosujemy je, gdy:
  - cytujemy fragment innego opracowania
  - powołujemy się na cudze ustalenia, które streszczamy w tekście pracy.
- Najczęściej w przypisie umieszczamy opis bibliograficzny publikacji lub źródła, na które się powołujemy i podajemy numer strony, na której znajduje się wykorzystana informacja.
- W pracy dyplomowej stosujemy przypisy do literatury w tekście w tzw. systemie harwardzkim (Harvard Referencing System).
- Przypisy dolne stosujemy natomiast, np. do cytowania źródeł archiwalnych, zamieszczenia dodatkowych wyjaśnień (objaśnień) (także o charakterze dygresyjnym) oraz do rozszerzenia jakiegoś wątku, który nie mógł się znaleźć w głównej narracji, ponieważ negatywnie wpłynąłby na komunikatywność tekstu. (dla przypisów dolnych stosujemy czcionkę o wielkości 10 punktów; interlinia 1).
- Kilka publikacji w jednym przypisie rozdzielamy średnikiem.

Zasady sporządzania przypisów (nazwisko autora, rok wydania, s. zakres stron):

Przypis do jednej publikacji:

(Banaszkiewicz, 1970, s. 190)

(Manteuffel, 1974, s. 344-350)

Jeżeli powołujemy się na dwie lub więcej publikacji, wówczas rozdzielamy je średnikiem:

(Le Goff, 1994, s. 105-106; Baker, 2004, s. 12)

Jeżeli przypis dotyczy wielu publikacji tego samego autora, nie powtarzamy jego nazwiska za każdym razem. Nazwisko podajemy na początku, a daty wydania publikacji oddzielamy średnikami:

(Fowler, 2003, s. 21; 2004, s. 45; 2005; 2008; 2010; 2013)

Jeżeli powołujemy się na dwie publikacje tego samego autora z tego samego roku dla rozróżnienia stosujemy litery a, b, c... [uwaga! rozróżnienie to musi być zgodne z zapisem zastosowanym w bibliografii zamieszczonej na końcu pracy]:

(Minta-Tworzowska, 2000a, s. 25; 2000b, s. 43)

Jeżeli publikacja ma dwóch autorów stosujemy &:

(Pedlow & Welzenbach, 1992, s. 94–158)

Jeżeli publikacja ma więcej niż dwóch autorów, wówczas wymieniamy nazwisko pierwszego autora i stosujemy skrót i in. jak poniżej:

(Smoliński i in., 2015, s. 227)

Jeżeli powołujemy się na wiele publikacji równocześnie porządkujemy wymienione w przypisie nazwiska autorów alfabetycznie:

(Ecker & Kenneth, 2012, s. 39–40; Greer, 1995, s. 3; Pedlow & Welzenbach, 1992, s. 183–186)

(Brugioni, 1989, s. 118; Cowley i in., 2010, s. 1; Cowley i in., 2013, s. 14, 21; Fowler, 2004; Hanson & Oltean, 2013, s. 7)

Jeżeli w przypisie powołujemy się na pojedyncze strony z publikacji, wymieniamy je po przecinku:

(Butowski, 1986, s. 6, 16; Gruszczyński i in., 1995, s. 15–16, 18)

Przykład przypisu do niepublikowanego źródła archiwalnego:

(IPN BU 1405/323, 1966, s. 3–11)

UWAGA. Jeżeli w tekście pojawia się nazwisko autora, do którego odnosi się przypis, to nie powtarzamy nazwiska w przypisie, tylko stosujemy zapis jak w poniższych przykładach:

....dla konceptualizacji problemu pozostają tu także rozważania Paula Ricoeura (1989, s. 123), który zajmował się między innymi funkcjonowaniem świadomości historycznej.....

Hayden White (2004, s. 211), mówiąc o modernistycznej koncepcji historiografii, twierdzi iż tworzone.....

D. Materiał ilustracyjny

Są to wszelkiego rodzaju fotografie, rysunki, mapki i inne ilustracje wprowadzane do tekstu głównej pracy dyplomowej. Ich zadaniem jest objaśnianie i poszerzanie treści pracy, a nie tylko jej „upiększanie”. Zasady zamieszczania materiału ilustracyjnego:

- Wszelkie ilustracje muszą być ponumerowane i podpisane – podpisy czcionką nr 10.
- Jeśli materiału ilustracyjnego jest niewiele, to dla wszystkich rodzajów ilustracji stosujemy wspólną numerację. W opisach w tekście używamy wówczas ogólnego określenia „ilustracja” lub „rycina”.
- Jeśli materiał ilustracyjny jest bogaty i różnorodny, to stosujemy oddzielną numerację dla każdej formy ilustracji. W opisach używamy wówczas określeń „mapa”, „rycina”, „tabela”, „fotografia” itd. w zależności od rodzaju ilustracji.
- W opisach używamy skrótów; np.:
  - Rycina = Ryc. 1.
  - Tabela = Tab. 1.
  - Mapa 1

- Jeżeli materiał ilustracyjny zaczerpnięty został z innego opracowania, w bibliografii należy wymienić publikację, z której on pochodzi, a w opisie pod ilustracją należy zamieścić przypis.

Przykład:

Rycina 11. Główne kierunki działań sił Układu Warszawskiego na Zachodnim Teatrze Działań Wojennych: Front Nadmorski, 1 Front Zachodni, 2 Front Zachodni (nazywany także Frontem Czechosłowackim) (za: CIA 0005517771, 1979, s. 52–55) (oprac. G. Kiarszys).

- Jeżeli materiał ilustracyjny pochodzi z archiwum, biblioteki lub ze zbiorów osoby prywatnej, należy podać właściciela zbiorów.

Przykład:

Rycina 16. Łączenie szkolnej głowicy jądrowej z nosicielem 8K14 (zestaw 9K72 „Elbrus”) (ze zbiorów M. Trubasa).

- Jeżeli w pracy dyplomowej występuje materiał ilustracyjny, na końcu pracy należy zamieścić spis ilustracji, zawierający numer ilustracji, podpis ilustracji oraz numer strony w pracy, na której ilustracja została zamieszczona.

Przykład:

Spis ilustracji

1. Podpis pod ilustracją	8
2. Podpis pod ilustracją	9
3. Podpis pod ilustracją	10

E. Tabele i wykresy

Służą do ujmowania danych o charakterze statystycznym. Nie jest to zwykły materiał ilustracyjny, dlatego tabele i wykresy zawsze muszą być w tekście omówione i przeanalizowane. Brak odniesienia do tabeli/wykresu w tekście głównym pracy, świadczy o przypadkowym i bezcelowym zamieszczeniu tabeli/wykresu. Zasady zamieszczania tabel i wykresów:

- wszystkie tabele/wykresy muszą być numerowane i zatytułowane
- numer i tytuł tabeli/wykresu umieszczamy powyżej tabeli/wykresu

- tytuł tabeli/wykresu powinien być zwięzły, ale musi zawierać informacje o tym, czego tabela/wykres dotyczy, w jakim okresie i na jakim obszarze
- pod tabelą umieszcza się informację o tym, skąd zaczerpnięto dane statystyczne
- objaśnienia do tabel umieszcza się bezpośrednio pod tabelą, odnośniki w postaci liter albo gwiazdek (nie cyfry!).

Przykład:

Tabela 4. Przydział ładunków jądrowych na operację Frontu Nadmorskiego w *Planie operacji zaczepnej Frontu Nadmorskiego* z 28.02.1965 roku

Wyszczególnienie	Liczba i rodzaj rakiet									Razem		Ogółem
	R-30 (2K6 „Luna”)			R-170 (9K51)			R-300 (9K72 „Elbrus”)			T	OT	
	3 kt	10 kt	20 kt	10 kt	20 kt	40 kt	20 kt	40 kt	100 kt			
Przydział na operację Frontu	8	13	13	8	17	20	2	7	3	34	57	91
Na zadanie bliższe frontu	4	6	6	4	8	7	2	5	2	16	28	44
Z tego na pierwsze uderzenie	1	2	2	3	6	4	1	4	1	5	19	24
Na zadanie dalsze frontu	1	3	3	2	4	6	–	1	1	7	14	21
Na operację desantową	2	2	2	1	3	5	–	–	–	6	9	15
Rezerwa	1	2	2	1	2	2	–	1	–	5	6	11

Zródło: na podstawie IPN BU 02958/164, 1965, s. 21.

- jeżeli w tekście głównym pracy wykorzystujemy tabele i wykresy, to na końcu pracy zamieszczamy spis tabel i spis wykresów, zawierający numer tabeli/wykresu, tytuł tabeli/wykresu i numer strony, na której zamieszczona została tabela/wykres

Przykład:

Spis tabel

1. Tytuł tabeli.....	8
2. Tytuł tabeli.....	9
3. Tytuł tabeli.....	10

Spis wykresów

1. Tytuł wykresu.....	8
2. Tytuł wykresu.....	9
3. Tytuł wykresu.....	10

F. Zasady stosowania cytatów

- Cytat musi być wyraźnie zaznaczony w tekście „cudzysłowem”, *kursywą* bądź wcięciem (nie powinno się tego samego cytatu wyróżniać za pomocą dwóch środków np. „zaznaczać cudzysłowem tekst napisany kursywą”),
- Cytat musi posiadać przypis mówiący o tym, skąd został zaczerpnięty,
- Jeżeli dokonujemy skrócenia cudzej wypowiedzi należy to zaznaczyć i w odpowiednim miejscu wstawić (...) (lub [...]), skracanie wypowiedzi nie może zniekształcać sensu całego cytatu,
- Jeżeli przywołujemy cytaty, które przetłumaczyliśmy z języka obcego, należy to zaznaczyć i wskazać kto jest tłumaczem,

G. Wykaz skrótów

- dla wszystkich skrótów, wprowadzonych w pracy dyplomowej, należy sporządzić wykaz skrótów, tj. zestawienie skrótów i ich rozwinięcia
- wykaz sporządza się dla skróconych tytułów czasopism, tytułów wydawnictw źródłowych i nazw instytucji naukowych, których używamy w pracy dyplomowej
- NIE STOSUJEMY dla standardowych skrótów używanych w języku polskim (typu: itd., itp., np., pt., prof.)
- wszystkie skróty w wykazie porządkujemy w kolejności alfabetycznej
- umieszczamy na początku lub na końcu pracy
- wykaz skrótów zaczynamy na nowej stronie
- wykaz skrótów ujmujemy w spisie treści

Wykaz skrótów

Przykład 1:

ANJ – Archiwum Nadleśnictwa Jastrowie.

AWNDW – Archiwum Wojskowe w Nowym Dworze Mazowieckim.

AWT – Archiwum Wojskowe w Toruniu.

CIA – Archiwum Centralnej Agencji Wywiadowczej USA udostępnione przez wyszukiwarkę. CREST (The CIA Records Search Tool).

IPN BU – Instytut Pamięci Narodowej, Biuro Udostępnień.

Przykład 2:

12 GUMO – 12 Zarząd Główny Ministerstwa Obrony ZSRR (ros. 12 Главное

Управление Министерства Обороны СССР)

A – armia (np. 1 A – Pierwsza Armia)

ABROT – armijna brygada rakieto operacyjno-taktycznych

AL – armia lotnicza

APanc – armia pancerna

BA – brygada artylerii

H. Spis treści

- umieszczamy na początku pracy dyplomowej (po stronie tytułowej i wymaganych oświadczeniach studenta)
- Nigdy nie łączymy cyfr rzymskich z cyframi arabskimi
- Zawartość spisu treści:

Spis treści

Wstęp.....	3
Rozdział 1. Tytuł.....	10
1.1. Tytuł podrozdziału.....	10
1.2. Tytuł podrozdziału.....	20
1.2.1. Tytuł podrozdziału.....	21
1.2.2. Tytuł podrozdziału.....	28
Rozdział 2. Tytuł.....	35
2.1. Tytuł podrozdziału.....	35
2.2. Tytuł podrozdziału.....	47
Rozdział 3. Tytuł.....	60
3.1. Tytuł podrozdziału.....	60
3.2. Tytuł podrozdziału.....	70

Zakończenie.....	80
Wykaz skrótów.....	83
Spis ilustracji.....	84
Spis tabel.....	85
Bibliografia.....	86